

Anmälan mot Kriminalvården, anstalten Norrtälje, om handläggningen av permissionsärenden

Anmälan

I en anmälan, som kom in till JO den 5 maj 2009, framförde AA klagomål mot Kriminalvården, anstalten Norrtälje, och anförde i huvudsak följande. Genom ett beslut den 23 juli 2008 fick han besked om att hans första permission skulle ske under tillsyn av en kriminalvårdstjänsteman, vilket också var i enlighet med vad som framgick av hans särskilda villkor för verkställigheten. Några dagar senare (den 29 juli 2008; JO:s anmärkning) ändrade anstalten förutsättningarna för permissionen på så sätt den skulle ske under tillsyn av två kriminalvårdstjänstemän, men AA fick ingen förklaring till ändringen.

AA var även missnöjd med att hans återstående två permissioner före planerad frigivning skulle ske i närvaro av två kriminalvårdstjänstemän. Han begärde därför att JO skulle hjälpa honom såtillvida att hans kommande permissioner skulle ske under tillsyn av endast en kriminalvårdstjänsteman.

Utredning

Utdrag ur Kriminalvårdens klientadministrativa system (KLAS) infordrades och granskades.

Ärendet remitterades därefter till Kriminalvården för yttrande. I sitt svar anförde myndigheten (Region Stockholm), genom regionchefen BB, följande.

Sakförhållanden

Intagne AA har till Justitieombudsmannen inkommit med klagomål mot anstalten Norrtälje rörande antalet närvarande kriminalvårdstjänstemän under hans permissioner. AA har bl. a. framfört att hans första beslut om ledsagad permission från den 23 juni 2008 (ska rätteligen vara 23 juli 2008; JO:s anmärkning) blev ändrat från en tjänsteman till två utan någon som helst förklaring. De återstående permissioner som han har önskar han få gå ut tillsammans med endast en kriminalvårdstjänsteman.

Underlag till remissvar har inhämtats från anstalten Norrtälje vari stf kriminalvårdschefen CC framfört bl.a. följande.

Enligt de särskilda villkoren, utfärdade av Kriminalvårdsstyrelsen den 1 mars 2004, som gäller för AA kunde han medges normalpermission tidigast den 17 juli 2008 med villkor om åtföljande av kriminalvårdstjänsteman att äga rum varannan permissionsperiod.

Den 23 juni 2008 (se JO:s anmärkning ovan) medgavs AA en normalpermission till den 30 juni 2008 under medverkan av personal. I beslutet angavs att en personal skulle medverka vid utevistelsen. I samband med att permissionen skulle verkställas gjordes en fördjupad riskbedömning och det beslutades att permissionen skulle genomföras med åtföljande av två kriminalvårdspersonal, vilket är det normala enligt anstaltens instruktion för personal avseende "Permission under bevakning respektive tillsyn". AA delgavs det nya beslutet i anslutning till permissionen.

AA överklagade beslutet vad avser antalet medverkande kriminalvårdspersonal under permissionen. I beslut den 7 november 2008 avvisade Region Stockholm AA:s begäran med hänvisning till 22 § Förvaltningslagen ([1986:223]; JO:s anmärkning) där det sägs att beslut får överklagas av den som beslutet angår, om det gått honom emot och beslutet kan överklagas. AA har beviljats permission vilket innebär att det inte finns ett beslut som gått honom emot. Vad gäller frågan om vilken riskbedömning anstalten gör och hur anstalten avser att utföra tillsynen utgör inte ett sådant beslut som AA kan överklaga.

Vad AA i övrigt anför i sin skrivelse utgör inte någon sådan omständighet som skulle innebära någon annan bedömning än den som gjorts. De särskilda villkoren föreskriver att samtliga permissioner som AA kan medges under verkställigheten ska ske med medverkan av kriminalvårdspersonal. Den omständighet att AA känner sig "pressad och trängd av medföljande tjänstemän som jag upplever som vilt främmande personer" har en underordnad betydelse när det gäller Kriminalvårdens mer ingripande skyldighet att svara för samhällsskydd.

Kriminalvårdens, region Stockholm, bedömning

Region Stockholm finner det beklagligt att AA upplever permissionerna som pressade men finner inte att det skulle vara något skäl för en annan säkerhetsbedömning. Region Stockholm finner inte skäl att rikta någon kritik mot anstalten Norrtälje utan anser att anstaltens bedömning är i linje med de instruktioner som föreligger avseende permission åtföljd av personal.

AA yttrade sig över remissvaret.

Bedömning

JO:s huvuduppgift är att granska att myndigheter och deras befattningshavare i sin verksamhet följer lagar och andra författningar. Syftet med denna granskning är i första hand att undersöka om myndigheterna har handlat enligt de regler för förfarandet som gäller för dem, dvs. om myndigheterna har agerat korrekt i formellt hänseende. JO är däremot återhållsam med att uttala sig om myndigheternas bedömningar i sak i enskilda fall. Vidare kan JO inte ändra de beslut en myndighet har fattat och inte heller ålägga myndigheten att vidta en viss åtgärd.

Vad AA har anfört rörande Kriminalvårdens, anstalten Norrtälje, beslut i sak angående permission ger mot denna bakgrund inte anledning till någon åtgärd från min sida.

När det gäller utformningen av Kriminalvårdens, anstalten Norrtälje, beslut den 29 juli 2008 vill jag anföra följande.

Av 20 § första stycket förvaltningslagen följer att ett beslut varigenom en myndighet avgör ett ärende ska innehålla de skäl som har bestämt utgången om ärendet

avser myndighetsutövning mot någon enskild. Av andra stycket i bestämmelsen framgår att skälen i vissa undantagssituationer får utelämnas helt eller delvis.

Av det inhämtade utdraget ur KLAS framgår att AA den 22 juli 2008 ansökte om att få normalpermission den 30 juli 2008 om fyra timmar plus restid tillsammans med en kriminalvårdstjänsteman. I beslut den 23 juli 2008 fick AA i alla delar bifall till sin ansökan om permission. Genom beslutet den 29 juli 2008 ändrades förutsättningarna för permissionen endast på så sätt att permissionen skulle genomföras under tillsyn av två kriminalvårdstjänstemän i stället för endast en. Såvitt framkommit fick AA emellertid inte veta skälet till ändringen. Kriminalvården har i remissyttrandet anfört att beslutet ändrades med hänsyn till att det hade gjorts en fördjupad riskbedömning. Att beslutet ändrades har jag självfallet inte några synpunkter på, men ändringen borde enligt min uppfattning på något sätt ha motiverats. I situationer som den aktuella kan det med hänsyn till föreliggande säkerhetsskäl naturligtvis vara svårt att ge en särskilt ingående motivering, men det borde ändå ha varit möjligt för anstalten att i allmänna ordalag ange varför förutsättningarna för permissionen hade förändrats (jfr Hellners/Malmqvist, Förvaltningslagen med kommentarer, andra upplagan, 2007, s. 237 f. och JO 1990/91 s. 101). Anstalten kan inte undgå kritik för det inträffade.

Med anledning av innehållet i Kriminalvårdens remissvar, i den del det avser handläggningen av AA:s begäran om ändring av beslutet den 29 juli 2008, vill jag i detta sammanhang anföra följande.

Av remissyttrandet framgår att AA ”överklagade” beslutet till den del det avsåg antalet medföljande kriminalvårdspersonal. Av yttrandet framgår också att Kriminalvården, Region Stockholm, genom beslut den 7 november 2008 avvisade hans begäran på grund av att regionen inte ansåg att det rörde sig om ett ”överklagbart” beslut. Jag vill framhålla att det är förvaltningsrätten (som fr.o.m. den 15 februari 2010 ersätter länsrätten) och inte Kriminalvården som ska göra en bedömning av om beslutet är överklagbart. En annan sak är att Kriminalvården har att ta ställning till om ett beslut är omprövningsbart. Med anledning av formuleringen i remissyttrandet vill jag med det nu anförda endast poängtera skillnaden.

Vad som i övrigt framkommit vid min granskning ger inte anledning till någon åtgärd.

Ärendet avslutas.